

Een goed begin

Grethe van Geffen in VNG Magazine, 2 juli 2004

“In mijn top drie van grootste ergernissen staat de houding van ambtenaren die voortdurend uitleggen waarom iets níet kan”, zo vertrouwde een bestuurder me toe. Een glimlach van herkenning kon ik niet onderdrukken. Menig nieuwe wethouder gaat inderdaad vol enthousiasme met zijn ideeën aan de slag, om tot de ontdekking te komen dat hij daarbij al snel tegen zijn eigen ambtelijk apparaat aanstoot.

Bij elke machtswisseling, na de verkiezingen of tussentijds, zie je het gebeuren. Onder de ambtenaren zoekt het van de actuele berichtgeving. In keurige gemeenten beperkt men zich tot verslaglegging over de politieke contacten van de nieuwe wethouder, diens c.v. en bekende (wan)prestaties en de te verwachten bestuursstijl en prioriteiten. In minder keurige gemeenten passeren ook de slechte karaktereigenschappen, de mate van machtsbelustheid, eventuele huiselijke en andere twisten en zelfs de vermeende seksuele voorkeur van de nieuwkomer de revue. Het gespeculeer over de gevolgen van dit alles voor het dagelijks werk is niet van de lucht.

In deze onzekere situatie tracht men de boel weer zo snel mogelijk onder controle te krijgen. Ambtenaren houden over het algemeen van voorspelbaarheid, en de nieuwe bestuurder is dat zelden. Bovendien staan verse bestuurders erom bekend dat ze allerlei nieuwe impulsen willen geven, maar niet goed zijn in het schrappen van andere zaken zodat agenda's onmiddellijk overladen raken. Daarom wordt de verse bestuurder meteen ambtelijk ingepakt.

Onlangs vond weer zo'n bestuurswisseling in mijn nabijheid plaats. Een van de betrokken topambtenaren belde me prompt om onze afspraak af te zeggen. *“Ik moet even ingrijpen, anders weet je niet wat hij allemaal gaat doen. Meteen afknijpen”,* voegde hij er lachend aan toe. Deze ambtenaar heeft in zijn carrière alles al zo'n beetje meegemaakt. Tot zijn kwaliteiten behoort dat hij een eenmaal ingezet programma weet vast te houden tegen de verdrukking van zaken als bestuurswisselingen in. Daarmee zet hij meer concrete resultaten neer dan de gemiddelde ambtenaar. Daar heeft de burger wat aan, denk ik regelmatig.

Maar op andere momenten ben ik op de hand van de bestuurder die iets anders wil, daarbij gesteund door de gekozen raad. Als de politiek namens het volk een ander programma vraagt, dan moet dat andere programma er komen. Toch?

Dergelijke overdenkingen brengen mijn topambtenaar steevast tot een wijselijk hoofdschudden. *“Geloof me”,* zegt hij, *“ik ben een democraat in hart en nieren. Maar iemand moet zijn kop erbij houden, anders is het hier elke dag wat anders. Wij zijn er om de politiek te helpen om de hoofdlijnen te bewaken”.*

Waarschijnlijk is het een goed idee voor nieuwe bestuurders om een tussenstap te maken alvorens enthousiast aan de slag te gaan. Misschien moet eerst even stevig onderhandeld worden wie welke rol heeft en krijgt. Het is effe werk in het begin, maar een goed begin is het halve werk.

Reacties: g.vangeffen@seba.nl